

Міністерство освіти і науки України
Національний університет
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»
Поморська академія в Слупську (Республіка Польща)
Коледж Санта-Фе (США)
Центральна бібліотека Болгарської академії наук (Болгарія)
Державний університет Сан-Паулу (Бразилія)
Інститут мов (Федеративна Республіка Німеччина)
Західноукраїнський національний університет (Тернопіль)
Державний архів Полтавської області
Полтавська обласна універсальна наукова бібліотека
імені І. П. Котляревського
Державний історико-культурний заповідник «Поле Полтавської битви»

Документно-інформаційні комунікації в умовах глобалізації: стан, проблеми і перспективи

**МАТЕРІАЛИ
VII МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ**

24 листопада 2022 року

Полтава

10. Siuda P., Społeczności wirtualne, o wspólnotowości w społeczeństwie sieciowym. *Oblicza Internetu: Internet w przestrzeni komunikacyjnej XXI wieku*, red. M. Sokołowski, Wyd. PWSZ w Elblągu, Elbląg 2005. S. 179–186.

Наталія Бондар,

к.філол.н.,

м. Полтава

СПЕЦИФІКА ПЕРЕКЛАДУ НІМЕЦЬКОМОВНИХ ТЕКСТІВ ДОКУМЕНТІВ

Значущу роль у презентації лінгвальних систем і структур відіграє лексикон, адже ключовими для перекладу є слова як базові семантичні одиниці. Досконалий і доступний їх переклад уможливорює послуговування значним лексичним та граматичним фондом української літературної мови. І молодим дослідникам, і досвідченим перекладачам треба зважати не тільки на репрезентативність емпіричного матеріалу, а й на мовностилістичні якості опрацьованого тексту.

Попри пильну увагу до питань перекладу німецькомовних текстів документів [1;2;3;4], деякі сутнісні аспекти цієї проблеми досі лишаються мало дослідженими, що й potwierджує **актуальність обраної теми.**

Труднощі перекладу німецькомовних документів спричинені не стільки значною кількістю фахових термінів, скільки відтворенням змісту фрази. Саме тому важливо знати такі лексико-граматичні особливості текстів документів, як: насиченість спеціальною лексикою, з-поміж яких терміни, реалії (*die Urkunde, Protokoll, Vertragsparteien* (Договірні Сторони)); загальноживаними словами у звичному (*das Dokument*) й незвичному значенні (*der Titel*); використання дієслів у пасивному стані (*Neue Beweise werden dem Beschuldigten vorgelegt*). Типовим є

використання абревіатур і скорочень *EU* (die Europäische Union – Європейський Союз – ЄС), *OSZE* (Organisation für Sicherheit und Zusammenarbeit in Europa – Організація з безпеки та співробітництва в Європі – ОБСЄ), *VN* (Vereinten Nationen – Організація Об'єднаних Націй – ООН).

З-поміж специфічних особливостей німецькомовних текстів документів варто виокремити і використання кліше, що цілком виправдано, оскільки уможлиблює швидкий обмін інформацією: *nach Artikel* – відповідно до статті; *unter Berücksichtigung* – беручи до уваги; *in der Erkenntnis* – визнаючи, що; *in Anbetracht* – відзначаючи; *in Bekräftigung* – підтверджуючи, що; *in Anerkennung* – визнаючи.

Зразки німецькомовного документного дискурсу містять значну кількість репрезентантів умови (*wenn, falls, im Falle von*).

Зауважимо тенденцію і до широкого використання складних поширених речень. У зв'язку з цим, кожна думка, експлікуючи окремий підпункт, починається з нового абзацу.

Часом перекладачеві текстів документів досить важко віднайти в українському лексичному багатстві нормативні відповідники, точно, без помилок передати потрібний зміст, увиразнивши смислові домінанти й переходи думки. Чіткому формулюванню, адекватній інтерпретації текстових зразків слугують лексико-граматичні трансформації, а саме: антонімічний переклад, описовий переклад та компенсація. Антонімічний переклад – лексико-граматична заміна ствердної конструкції негативною або, навпаки, негативною ствердною шляхом заміни одного слова у реченні вихідної мови антонімом у мові перекладу: *oft* (часто) – не рідко; *sollen schweigen* (мусять мовчати) – не можуть говорити.

Прийом компенсації застосовують під час перекладу безеквівалентної лексики, заміни її функційно схожими поняттями, зрозумілими носієві мови перекладу: *Jahresfrist* – термін в один рік.

Описовий переклад – це введення у текст, який перекладають, додаткової інформації з метою донести до реципієнта те, що в оригіналі зрозуміло без будь-яких уточнень: *Vollstreckbarer Form* – форма, що підлягає виконанню.

Підмурівок досягнення успішного перекладу – чіткість, доступність і ясність словеснення й інтерпретації матеріалу документів. Тому, крім логічності, адекватності емпіричного фактажу, достовірності, перекладений українською німецькомовний документ мусить мати всі ознаки довершеного фахового тексту, визначальні риси якого – унормованість мовних засобів, урахування функційно-стилістичних особливостей лінгвоодиниць з огляду на національну специфіку семантики.

Переконані, що акцентування уваги на специфічних особливостях перекладу зразків німецькомовних документів сприятиме з'яві текстів високого мовностилістичного гатунку.

Джерела та література

1. Білозерська Н. П. Термінологія та переклад. / Н. П. Білозерська, Н. В. Возненко, С. В. Радецька. Вінниця : Нова книга, 2012. 232 с.
2. Везубенко М. Лексико-граматичні особливості перекладу німецькомовних текстів у галузі юриспруденції. *Наукові записки*. Випуск 187. Серія: Філологічні науки. Кропивницький, 2020. 736 с.
3. Шаблій О. Німецько-український юридичний переклад: методи, проблеми, перспективи: [монографія]. Ніжин, 2012. 320 с.
4. Arps-Aubert Bettina. Die deutsche Anklageschrift und Problemeder Übersetzung ins Russische : Dolmetscher-und Übersetzerausbildung gestern, heute und morgen. Berliner Beiträge zur Translationswissenschaft. Frankfurt am Main, 1996. S. 229-240.